

Dorska entablatura: arhitrav, friz i venac

Arhitravnom sklopu, kao sto je entablatura, pripadaju horizontalni elementi, koji se nalaze iznad stubova (arhitrav, friz i venac). Arhitrav (grc. *arkhi*-prednji, glavni + lat. *trabs*-greda) predstavlja kamenu gredu, koja u klasicnoj arhitekturi, lezi na stubovima i nosi tavanicu tj. donji deo venca. U grckoj arhitekturi naziva se *epistil* (lat. *epi*-na + *stilos*-stub).

Friz, u klasicnoj arhitekturi, oznacava horizontalni ukraseni deo koji se nalazi iznad arhitrava, a ispod venca. Friz, koji pripada dorskom redu sadrzi triglife (tri vertikalna zleba utisnuta u plocu koja se ponavljaju) i metope koje se nalaze izmedju triglifa. Metopa (grc. *metopon*-celo) se nalazi izmedju dva susedna triglifa. U pocetku je predstavljala prazan prostor tj. otvor izmedju greda koje drze tavanicu, a kasnije je dekorisana reljefnim ukrasima (npr. Herkulovi podvizi, borbe kentaura i lapita). Dorska entablatura je specifična zbog cinjenice da sadrzi triglife i metope. Venac (kornis/atula) je treci, najvisi deo entablature. U sirem smislu predstavlja profilaciju, koja uokviruje zavrsetak radova na zgradi i sprečava da se kisa sliva niz fasadne zidove. Dorska entablatura sadrzi venac u vidu timpanona (grc. *tympanon*-bubnjic). Timpanon ili timpan je trouglasti zabat na procelju i zateljju kod antickih gradjevina. Literatura: "Stilovi, terminoloski recnik", Ajzinberg; "Arhitektura, elementi arhitektonskog stila", Mono i Manjana.

Nadja Radojčić 255/2012

